GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES:
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER 14035
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad
Cc college van B&W
Cc pers

DATUM 5 november 2020
ONS KENMERK 693406
BEHANDELD DOOR G.M. van Lunteren / M. van der Zwaan
TELEFOON (035) 629 2408
BIJLAGEN -
BETREFT Beantwoording Art. 41 vragen RvO van Democraten Hilversum inzake 'Gezondheidsrisico loodverontreiniging in particuliere tuinen'

Geachte dames en heren,

In een brief van 2 september 2020 aan het college van B en W zijn door de fractie van Democraten Hilversum artikel 41 RvO vragen ingediend inzake 'Gezondheidsrisico loodverontreiniging in particuliere tuinen'. Op 30 september schreven wij u dat wij uw vragen niet binnen de dertig dagen termijn konden beantwoorden maar ernaar streven u vóór 4 november 2020 te berichten. Bij deze ontvangt u onze antwoorden op uw vragen.

De mens heeft lood in het verleden veel gebruikt. Bijvoorbeeld als antiklopmiddel in benzine, als kleurstof in verf en in de bouw (loodslabben en drinkwaterleidingen). Verder was lood aanwezig in materialen die gebruikt zijn om de grond op te hogen of sloten te dempen. Door dit gebruik is de bodem in Nederland op veel plekken verontreinigd geraakt met lood. Ook in de bodem van voormalige industriegebieden kan lood zitten. Zoals wij schreven in onze raadsinformatiebrief van december 2018 (2018-73) laat wetenschappelijke kennis zien dat de huidige normen, zoals de interventiewaarde[1] van de Wet bodembescherming, onvoldoende bescherming bieden voor de gezondheid van jonge kinderen. De overkoepelende brancheorganisatie GGD GHOR van de gemeentelijke gezondheidsdiensten (GGD'en) heeft risicogrenswaarden opgesteld die fors lager liggen. Er moet voor lood dus met andere inzichten naar de bodemkwaliteit worden gekeken dan voorheen, speciaal in het geval van jonge kinderen. Dit vraagt om een zorgvuldige aanpak.

Als bevoegd gezag van de Wet bodembescherming is de provincie Noord-Holland het bestuursorgaan dat bevoegd is om besluiten te nemen of beschikkingen af te geven voor het grondgebied van Hilversum[2]. Voor diffuus bodemlood heeft de provincie Noord-Holland samen met andere provincies, en in overleg met gemeenten, een handelingskader[3] voor diffuus lood in de bodem ontwikkeld. Hierbij worden de risicogrenswaarden van de GGD gehanteerd.

Onderdeel van dit handelingskader is een inventarisatie van de risico's bij openbare plaatsen waar kinderen spelen (kinderspeelplaatsen en schoolpleinen). In 2019 heeft deze inventarisatie plaatsgevonden. Bij enkele locaties was het nodig om daadwerkelijk bodemonderzoek uit te voeren.

[1] De interventiewaarde is de grens vanaf wanneer een locatiespecifieke risicobepaling gedaan moet worden. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar het type gebruik en de contactmogelijkheden.
[2] Daarnaast heeft Hilversum zelf ook taken en verantwoordelijkheden op bodemgebied, op basis van het Besluit bodemkwaliteit, de Wet Milieubeheer en de Woningwet. Met ingang van de Omgevingswet (verwacht op 1-1-2022) wordt de gemeente bevoegd gezag voor de bodemkwaliteit.
[3] Handelingskader provincie Noord-Holland voor diffuus lood in de bodem, 29 april 2019

Gelukkig zijn al de geïnventariseerde en/of onderzochte locaties veilig bevonden. Maar ook op terreinen in particulier eigendom, zoals achtertuinen, kunnen zich risico's voordoen. Hieronder beantwoorden wij uw vragen daarover in relatie tot Operatie Steenbreek.

Vraag 1: Is er in particuliere tuinen in Hilversum inderdaad een zodanige aanwezigheid van lood in de bodem dat deze een gevaar voor de gezondheid van met name spelende kinderen vormt?
Ja. Dit weten we uit zowel daadwerkelijk uitgevoerd bodemonderzoek als een bodemkwaliteitskaart die een statistische verwachting aangeeft. Hieronder treft u een toelichting aan.

Voor verschillende locaties of gebieden volgt uit bodemonderzoek dat de gemeten concentraties aan lood hoger liggen dan de risicogrens voor jonge kinderen. Maar op lang niet elke locatie is daadwerkelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Daarom werken we ook met een bodemkwaliteitskaart[4]. Een bodemkwaliteitskaart geeft een voorspelling (statistische verwachting) van de kwaliteit op een bepaalde locatie. Op basis van de bodemkwaliteitskaart wordt verwacht dat er in een groot deel van Hilversum een verhoogd gehalte aan lood boven de risicogrens voor jonge kinderen kan voorkomen. In sommige tuinen zal de waarde boven de grens liggen, bij andere niet. Deze kans ligt per gebied anders, van 50% voor de tuinen in het centrumgebied tot aan 5% voor de nieuwere wijken. Of er daadwerkelijk een te hoog loodgehalte aanwezig is, valt alleen vast te stellen met een bodemonderzoek.

Vraag 2: Zo ja, wanneer en hoe is het college van plan die situatie aan te pakken?
Hieronder leest u hoe de aanpak uit het handelingskader van de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd in Hilversum.

In 2019 heeft de gemeente de provincie ondersteund bij de inventarisatie en het uitvoeren van bodemonderzoek op enkele openbare plaatsen waar kinderen spelen (kinderspeelplaatsen en schoolpleinen). Er zijn tijdens dit traject in Hilversum geen openbare plaatsen waar kinderen spelen aangetroffen waar aanvullende maatregelen getroffen moesten worden om blootstelling aan diffuus bodemlood te verminderen.

Vervolgens richt de aanpak zich op andere plekken (bijvoorbeeld in particulier eigendom) waar zich mogelijk ook risico's voordoen. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de bodemgesteldheid primair bij de eigenaar van een locatie ligt, heeft de provincie een communicatietoolkit ontwikkeld en voert de gemeente op basis van deze toolkit een communicatiecampagne uit. Hierbij brengen we de risico's, samen met de bijhorende gebruiksadviezen van de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) onder de aandacht, zowel gemeente breed als bij onder andere bassischolen en kinderdagverblijven.

Speciaal voor dit (continue) communicatietraject is een informatiepagina op onze gemeentelijke website ingericht (www.hilversum.nl/bodemlood). Ook wordt er een huis-aan-huis-bericht verspreid. Daarnaast maakt de gemeente gebruik van de provinciaal opgestelde informatiefolder 'Pas op lood!'. De gebruiksadviezen die worden gegeven zijn bijvoorbeeld:

- Let goed op de hygiëne: Laat uw kinderen hun handen wassen na het buitenspelen. Was ook zelf uw handen na het tuinieren in eigen tuin en voor het eten;
- Laat kinderen niet op onbedekte verontreinigde bodem ("kale bodem") spelen. Breng een contact laag van schone grond aan, eventueel na afgraven van de verontreinigde bovenlaag. Of bedek de bodem met gras, struiken of vaste planten. Een kunstgrasmat of bestrating, het liefst waterdoorlatend, zorgen ook voor een goede bedekking. Breng deze bodembedekking aan met een schone zandlaag eronder;
- Laat kinderen spelen in een aparte zandbak met schoon zand;
- Teel groente en fruit in bakken met schone grond (potgrond of tuinaarde);
- Was de aarde van zelfgekweekte groenten en fruit zorgvuldig af;
- Ga de inloop van grond in huis tegen door schoenen uit te doen bij het naar binnen lopen;
- Stofzuig of dweil regelmatig uw huis, vooral als u of uw kinderen regelmatig met grond aan de schoenen het huis inkomen;

[4] De bodemkwaliteitskaart is een kaart waarop de diffuse bodemkwaliteit (de achtergrondkwaliteit) binnen een gedefinieerd gebied op het niveau van bodemkwaliteitszones is aangegeven. De kaart geldt niet voor locaties die historisch zijn belast door puntbronnen. De bodemkwaliteitskaart geeft alleen een statistische verwachting aan en geen daadwerkelijk gemeten gehalten.

Voor (specifieke) locaties en gebieden waar uit bodemonderzoek hogere concentraties aan lood bekend zijn, willen wij bewoners extra informeren middels een brief en de informatiefolder hoe het beste om te gaan met lood in de bodem. Dit stemmen we momenteel af met de provincie en GGD.

Vraag 3: Is het college bekend met het beleid van gemeenten als Nijmegen en Rheden, die Operatie Steenbreek ondersteunen en adviseren om bodembedekkende begroeiing van tuinen, zoals met gras, struiken of vaste planten een afdoende bescherming te bieden tegen blootstelling van spelende kinderen aan diffuus lood in de bodem?
Ja, wij hebben informatie ingewonnen bij gemeente Nijmegen en Rheden, en volgen de ontwikkelingen ook zijdelings via een netwerk van de VNG (Werkgroep Bodem, een netwerk van gemeentelijke ambtenaren op het gebied van bodem en ondergrond).

Hieronder een korte weergave van de aanpak van Nijmegen en Rheden:

- **Nijmegen** betreft een gemeente die zelf bevoegd gezag Wet bodembescherming is. Zij geven aan bezig te zijn met het ontwikkelen van een aanpak waarin er wordt gezocht naar een balans tussen Operatie Steenbreek en blootstelling aan lood in de bodem. Zij denken na of en hoe dit gecommuniceerd moet worden. Nijmegen heeft al een folder over (alleen het aspect) bodemlood. Een soortgelijke folder zal de gemeente Hilversum verspreiden.
- **Rheden** is geen bevoegd gezag Wet bodembescherming. Steenbreek is in het dorp Velp opgepakt als leerproject voor studenten. Zij hebben de uitvoering van Operatie Steenbreek begeleid. In berichtgeving naar bewoners is een alinea over bodemverontreiniging opgenomen, en bodemlood staat in communicatie-uitingen telkens op de agenda. Hierbij geven zij ontwerptips (goede afdekking van de bodem, geen groente telen op kale bodem, etc). Rheden heeft geregeld dat afvoer van verontreinigde grond kosteloos kan. Rheden heeft zelf alle plaatsen waar kinderen spelen onderzocht op lood en in sommige gevallen maatregelen genomen.

Vraag 4: Is het college ook bereid een dergelijke gedragslijn te volgen, opdat Operatie Steenbreek kan worden hervat?
Het college staat nog steeds achter de doelen van Operatie Steenbreek. Tegelijkertijd zijn de handelingsperspectieven voor bodemlood nog in ontwikkeling. Zo concludeerde het RIVM dit najaar nog dat gebruiksadviezen niet goed worden opgevolgd (casus Zaanstad). Hierdoor worstelen wij nog steeds om, in overleg met de GGD en provincie, te komen tot een gebalanceerde aanpak voor specifiek Operatie Steenbreek die ook recht doet aan het voorkomen van ongewenste blootstelling aan bodemlood.

Dit laat onverlet dat wij, los van Operatie Steenbreek, nu al activiteiten uitvoeren die bijdragen aan biodiversiteit en het tegengaan van verdroging en hittestress. Denk hierbij aan het vergroenen van boomspiegels, geveltuinen en het uitdelen van regentonnen (project 1221).

Op korte termijn komen wij middels een raadsinformatiebrief terug op een aanpak voor Operatie Steenbreek in relatie tot bodemlood.

Wij vertrouwen erop u met deze antwoorden voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer P.I. Broertjes